

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ

MARISIA

XXVIII

ARHEOLOGIE ♦ ISTORIE

2006

TÂRGU – MUREȘ

CUPRINS / CONTENTS / SOMMAIRE / INHALT

ARHEOLOGIE

- BERECKI SÁNDOR, A Settlement Belonging to the Coțofeni Culture, from Ogra (Mureș County)
O așezare aparținând culturii Coțofeni de la Ogra (jud. Mureș) **7**
- EMIL MOLDOVAN, Obiecte preistorice descoperite în preajma orașului Reghin (jud. Mureș)
Prehistoric objects discovered in the surroundings of Reghin (Mureș County) **25**
- IOAN BEJINARIU, DOUĂ TOPOARE DE PIATRĂ DIN JUDEȚUL SĂLAJ
Two Stone Axes from Sălaj **33**
- MÉDER LÓRÁNT LÁSZLÓ, Hallstattische Keramik aus Poian - Kőhát
Ceramica hallstattiană de la Poian – Kőhát (jud. Covasna) **43**
- DANIEL CIOATĂ, O monedă romană republicană descoperită la Tușinu, Sânpetru de Câmpie (jud. Mureș)
A Roman Republican Coin found at Tușinu (Sânpetru de Câmpie, Mureș County) **61**
- NICOLETA MAN - CORALIA CRIȘAN - DANIEL CIOATĂ, Așezarea „La Tău” – loc. Cecălaca, com. Ațintiș (jud. Mureș), secolele II-III p. Chr.
A Settlement from the 2nd – 3^d Centuries – “La Tău” - Cecălaca, Ațintiș (Mureș County) **67**
- GÁL SZILÁRD – CORALIA CRIȘAN, Un mormânt de înhumăție descoperit la Cecălaca – „La Tău”. Analiză morfo-taxonomică
An Inhumation Tomb Discovered at Cecălaca – „La Tău”. Morphological – Taxonomical Analysis **81**
- MIHAI PETICĂ**, Așezări rurale de epocă romană pe limesul estic al Daciei
Roman Rural Settlements from the Eastern Border of Dacia **87**
- NICOLETA MAN, Ceramica șampilată descoperită în castrul roman de la Călugăreni
The Stamped Pottery Discovered in the Roman Camp from Călugăreni **113**
- FÁBIÁN ISTVÁN, Legăturile economice ale fostei provincii Dacia cu lumea romană și romano – bizantină (sec. IV – VII)
Economic Relations of the Former Dacia Province with the Roman and Roman – Byzantine World (4TH – 7TH cen.) **119**
- DAN BĂCUEȚ – CRIȘAN, Complexe medievale timpurii descoperite la Zalău „Str. Lupului / Farkas Domb” (jud. Sălaj)
Early Medieval Discoveries from Zalău, „Lupului Street / Farkas Domb” (Sălaj County) **125**

GYÓRFI ZALÁN, Spade medievale din colecția Muzeului Județean Mureș
Medieval Swords from the Mureș County Museum Collection **133**

LÁSZLÓ KEVE, O monedă din aur din monetăria de la Baia Mare descoperită la Neaua (jud. Mureș)
A gold Coin from the Mint of Baia Mare discovered at Neaua (Mureș County) **141**

ISTORIE

TRAIAN-VALENTIN PONCEA, Geneză urbană medievală în spațiul intracarpatic românesc
Urban Medieval Genesis in Transylvania **151**

MIHAELA MĂNĂRĂZAN, Evoluția monetăriei din orașul Baia Mare în secolele XV - XVI
The Evolution of the Mint from Baia Mare in the 15th-16th Centuries **163**

ELENA MUSCA, Meșteșugarii urbani în istoria sălăjeană
Les artisans urbains dans l'histoire du Sălaj **169**

IONEL MUREȘAN, Cazul „Florian Micaș” în dezbaterile adunărilor naționale de la Blaj din 1848 și alte demersuri pentru eliberarea arestatului
Der Fall „Florian Micaș” in den Diskussionen der Nationalen Versammlungen von Blaj, Jahre 1848 **179**

NICOLAE VICTOR FOLA, Aspecte referitoare la evoluția instituțiilor de învățământ arhiepiscopale ale Blajului și realizarea educației în spirit național între anii 1880 – 1918
Aspects referring to the evolution of Blaj's archiepiscopal educational institutions and the realization of education in a national spirit between 1880-1918 **227**

MILANDOLINA - BEATRICE DOBOZI, Căsătorii și divorțuri la românii din protopopiatul greco-catolic Reghin la sfârșit de secol XIX
Mariages et divorces dans l'archidiocèse gréco-catholique de Reghin à la fin du XIXème siècle **243**

CONSTANTIN I. STAN, Activitatea parlamentară a lui Iuliu Maniu (1906 – 1910)
The Parliamentary Activity of Iuliu Maniu (1906 – 1910) **255**

NICOLAE TEȘCULĂ, Albert Ziegler la Sighișoara. Impactul primelor demonstrații aviatice la nivelul conștiinței colective
Albert Ziegler à Sighișoara. L'impact des premières démonstrations aviatiques au niveau de la conscience collective **269**

VASILE CIOBANU, Muzeele săsești din Transilvania în perioada interbelică
Die siebenbürgisch-deutschen Museen, 1918-1948 **277**

SORIN RADU, Problema obligativității exercitării dreptului de vot în legislația electorală din România interbelică

<i>The Problem of Obligativity to Exert Vote Right in Electoral Legislation of Inter-War Romania</i>	285
NICOLAE BALINT, Vasile Horga – un român cu un destin de excepție <i>Vasile Horga – un roumain avec un destin exceptionnel</i>	297
MARIA COSTEA, Relații diplomatice româno-bulgare. Criza din martie 1939 <i>Diplomatic Relations between Romania and Bulgaria. The Crisis of March 1939</i>	303
LIONEDE OCHEA, Percepții ale serviciului special de informații al României despre situația din Turcia în timpul celui de-al doilea război mondial <i>Perceptions of Romanian Special Service of Information about the Situation in Turkey During World War II</i>	309
VIRGIL PANĂ, Considerații privind constituirea și activitatea grupului etnic german din România. Privire specială asupra județului Târnava Mare <i>Considérations sur la constitution du Groupe Ethnique Allemand de Roumanie. Aperçu spécial sur le département Târnava Mare</i>	337
CĂLIN FLOREA, Acțiunile informativ-operative din penitenciarele comuniste. Detenția lui Alexandru Todea în penitenciarul de la Dej <i>The Informatory-operative Actions in the Communist Prisons. Alexandru Todea's Detention in the Penitentiary from Dej</i>	345
PATRIMONIU	
IOAN EUGEN MAN, „Prefectura Veche” – monument de arhitectură barocă din Târgu - Mureș <i>The Old Prefect's Office – a Monument of Baroque Architecture in Târgu – Mureș</i>	361
ADRIANA ANTIHI, Despre acrivitatea muzeelor din Sighișoara <i>Sur l'activité des Musées de Sighișoara</i>	381
IOACHIM LAZĂR, Valorificarea patrimoniului cultural – național în cadrul caselor memoriale „Crișan” și „Vlaicu Bârna”, din satul Crișan (județul Hunedoara) <i>Putting into Value the Cultural Patrimony of the “Crișan” and “Vlaicu Bârna” Memorial Houses from the Crișan Village (Hunedoara County)</i>	395
AVRAM LAVINIA-CARMEN, O carte veche descoperită în satul Mihai Viteazul (jud. Mureș) <i>Un vieil livre découvert dans le village Mihai Viteazul (Dép. Mureș)</i>	407
FLORIN BOGDAN, Carte și societate în județul Mureș. Studiu de caz: comuna Vătava <i>Sommaire</i>	415

CRISTINA PLOSCĂ, Un patrimoniu mai puțin valorificat: reprezentări picturale ale cultului romano – catolic în județul Hunedoara - Mănăstirea Franciscană din Deva <i>The Franciscan Monastery of Deva</i>	427
--	------------

IN MEMORIAM

MIHAI PETICĂ (1948 – 2004)	433
TRAIAN BOSOANCĂ (1946-2005)	437
BONIS JOHANNA (1950-2006)	441
Lista abrevierilor	444
Lista autorilor	445

AȘEZĂRI RURALE DE EPOCĂ ROMANĂ PE LIMESUL ESTIC AL DACIEI

MIHAI PETICĂ

Roman Rural Settlements from the Eastern Border of Dacia (Abstract)

This study presents the repertory of roman rural settlements discovered on the border of Dacia province. In this territory the urban centers are missing, but on the Mures valley and the principals roads are placed many rural settlements. A few of them were investigated, but most of them were identified by field research. The artifacts discovered in those rural settlements prove the massive presence of the roman colonists. The presence of the native population in these settlements is mirrored by their characteristic artifacts.

We can conclude that the roman life stile was implemented in the natives' life, but in the Eastern part of Dacia they persist with their traditional elements more than in other parts of the province.

Trebuie să remarcăm numărul mare al locurilor cu descoperiri romane diverse, din tot spațiul rural al provinciei, de la granița vestică până la Carpații Orientali și de la Dunăre până pe cursul superior al Mureșului și Someșului. Astfel, la ora actuală putem constata, în afară de orașe, stațiuni balneare și de castele de trupe auxiliare, existența unor vestigii de cultură materială din epoca romană, în circa 590 de locuri, vetre de sate (*vicus, pagus*) din vremea respectivă (Popa 2002, 221). Așezările romane din Dacia pot fi clasificate în două mari categorii: așezări cu caracter agricol – păstoresc și așezări cu caracter predominant meșteșugăresc (Protase 1968, 508-511; Macrea, Crișan 1964, 349-364; Tudor OTS, 224-241).

În teritoriile lipsite de centre urbane sau depărtate de acestea, se apreciază că satele sau cătunele autohtone au fost organizate în teritorii rurale, ce și-au avut centrul într-un sat mai mare sau că, în locurile mai retrase, ele și-au păstrat, probabil, vechea organizare, în obști sătești, fără a adopta, imediat, organizarea comunală după model roman (*IstRom* 1960, 368). Depistarea lor pe teren și dovedirea, cu probe materiale concrete, înseamnă confirmarea prezenței concomitente, a băștinașilor și coloniștilor pe teritoriul provinciei, această chestiune rămânând un obiectiv deschis pentru viitoarele cercetări arheologice. Așezările populației autohtone din perioada romană, cercetate până acum, încep, cel mai devreme, sub domnia lui Traian sau Hadrian. Încetarea, pe același loc, a unor așezări dace preromane, nu trebuie generalizată ci doar interpretată ca o mutare în alte părți din interiorul provinciei, unde le constatăm arheologic în primele decenii ale dominației romane. Această strămutare a așezărilor dintr-un loc în altul, a avut la bază diverse motive economice sau evenimente politico-militare. Nu este întâmplător faptul că, multe sate băștinașe se găsesc în locuri mănoase, nepopulate înainte, situate în zona castrelor pentru trupele auxiliare.

Putem afirma că modul de viață roman, provincial, a pătruns adânc în rândul populației autohtone din cuprinsul Daciei, mai puțin în părțile ei răsăritene,

unde elementele de cultură materială romană, provinciale sunt mai rare și mai slabe iar cele locale, tradiționale apar mai persistente (*Protase 1968, 511*).

Domnești (com. Mărișelu, jud. Bistrița-Năsăud)

a. Zăcămintele de sare de pe Valea Șieului au fost intens exploatate în epoca romană. În acest sens s-a dezvoltat o importantă așezare, în care funcționa un birou al arendașului salinelor și pășunilor atestat prin descoperirea unui altar votiv.

b. În centrul satului s-au descoperit, în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, substrucțiunile unei clădiri cu ziduri din piatră, cărămizi, două statuete din bronz și un altar votiv închinat lui Iupiter Dolichenus de către un militar dintr-o vexilație a legiunii X *Fretensis*.

c. Pe malul stâng al Șieului s-a descoperit un altar votiv. Din cercetările de suprafață efectuate de Șt. Dănilă (MJB) în punctul „Tabla Pietroasă” au fost descoperite fragmente de ceramică provincială romană, roșie și cenușie, lucrată la roată, precum și ceramică dacică lucrată cu mâna (MJB, inv. 2300-2308, 2373-2384, 5962-5965) (*CIL III, 7625, Gudea 1977, 118; Marinescu 1989, 14; Wollmann 1996, 249*)

Cușma (com. Livezile, jud. Bistrița – Năsăud)

În colecția Rusu Ioan din Livezile, se păstrează o râșniță (*meta*), ce poate fi dintr-o așezare clasică sau dintr-o așezare rurală romană (*Marinescu 1989, 13*). Pe teritoriul localității sunt menționate mai multe descoperiri de monede romane și un inel din aur. Piese ar putea proveni dintr-un tezaur sau o așezare rurală neidentificată în teren (*Neigebauer, 292; Marinescu 1989, nr.29; Popa 2002, 71*).

Ragla (com. Cetate, jud. Bistrița – Năsăud)

În colecția liceului din Năsăud se menționează o „monedă romană cu inscripția *Traianus Augustus*, aflată pe hotarul comunei Ragla”. Moneda, însă, s-a pierdut. Ea putea proveni dintr-o așezare rurală sau dintr-un tezaur monetar (*Neigebauer, 292; Marinescu 1989, nr.29; Popa 2002, 71*).

Șieu (jud. Bistrița – Năsăud)

a. Ceramică și cărămizi romane, precum și o piesă din fier, un *intaglio* roman (*Marțian 1920, 37*) având o gemă cu inscripția *Aure(lius) Speratus Tes(serarius)* (*CIL, III, 1638*), ceramică romană semnalată ca fiind descoperită în vatra satului, aparține probabil, așezării de la punctul a (*Dănilă 1972, 184*). Pe locul actualei școli, clădită în 1963, s-a găsit ceramică romană (*Marinescu 1989, 25; Popa 2002, 189*).

b. Ceramică romană aparținând altor așezări a fost descoperită și în punctele „Osăle” și „Podul Ardanului”. Materialele se păstrează în MJB (inv. 8524) (*TIR L35; Marinescu 1989, 25; Popa 2002, 189*).

Jelna (com. Budacu de Jos, jud. Bistrița – Năsăud)

a. În secolul al XIX-lea au fost descoperite în jurul bisericii substrucții constând din ziduri de piatră, cărămizi și țigle, cu ștampila unei cohorte auxiliare și ceramică. Posibilă așezare rurală romană, ce trebuie pusă în legătură cu exploatarea sării (*Goos, 110; Torma, 118; Branga 1980, 108; Popa 2002, 108*).

b. Prin cercetări de suprafață, Șt. Dănilă a găsit, în punctul „La Table”, ceramică romană roșie precum și fragmente de țigle și cărămizi provenind dintr-o așezare rurală romană, inv. 6333, 6337-6338, MJB.

Bârla (com. Mărișelu, jud. Bistrița – Năsăud)

La marginea nordică a unei livezi a fost identificată o mică așezare antică, de pe suprafața căreia s-au recoltat și fragmente ceramice cenușii: Acestea se încadrează în epoca romană (*Marinescu 1989*, nr. 7; *Popa 2002*, 32).

Jeica (com. Mărișelu, jud. Bistrița – Năsăud)

a. Cu prilejul săpării unor gropi pentru plantații, în punctul „Hotarul Nou”, au fost descoperite fragmente ceramice aparținând mai multor epoci, între care și câteva din perioada romană, de culoare roșie, lucrată la roată (*Dănilă 1960*, 165; *Marinescu 1989*, 18; *Popa 2002*, 106).

b. O altă așezare de epocă romană se află în punctul „Sub Creang”, unde s-a găsit o fusaiolă de gresie cenușie și o buză roșcat-gălbui, lucrată la roată. MJB, inv. 1287, 1290.

c. De pe teritoriul fostului CAP, unde se află altă așezare rurală de epocă romană, provine un fragment ceramic roșu, lucrat la roată, de tip roman, inv. 2474.

Viile Tecii (com. Teaca, jud. Bistrița – Năsăud)

În secolul trecut, pe teritoriul satului au fost găsite două statuete romane din bronz, reprezentând figuri masculine înalte de 16 cm. Singurele referiri se fac la materialul (bronz) din care au fost modelate și dimensiunile pieselor, fără a fi indicate reprezentările lor. Ele provin, foarte probabil, dintr-o așezare romană (*TIR, L35, 78; Marinescu 1989, 28; Popa 2002, nr. 214*).

Dipșa (com. Galații Bistriței, jud. Bistrița – Năsăud)

a. În MJB, din cercetări de suprafață efectuate în punctul „Poderei”, se păstrează o buză de castron roman, de culoare roșie, executat la roată, ce provine probabil, dintr-o așezare rurală romană. MJB, inv. 6115.

b. C. Gaiu a descoperit în anul 1985, în punctul „Fundoaie”, o așezare rurală romană, sec. II-III, evidențiată prin ceramică de culoare roșie (*Marinescu 1989*, nr. 31; *Popa 2002*, 78).

Buduş (com. Budacu de Jos, jud. Bistrița-Năsăud)

În punctul „Pe Clejă”, se găsește o așezare rurală romană, identificată prin cercetări de suprafață, în anul 1988, de către C. Gaiu (*Marinescu 1989*, 10; *Popa 2002*, 47).

Așezarea ocupă o terasă înaltă, pe malul stâng al văii Budacului. După aria de răspândire a materialului ceramic, aceasta se întinde pe cca 5-6 ha. Fragmentele ceramice descoperite sunt de culoare cărămizie și cenușie fină, provenind de la oale, dolia, străchini. Este prezentă și ceramica zgrunțuroasă, neagră și brună, de la vase de tip borcan și oale fără toartă (inf. C. Gaiu).

Budacu de Jos (jud. Bistrița – Năsăud)

a. Așezare rurală romană, în centrul satului, cu cărămizi, țigle și substrucții de piatră (*Marinescu 1989*, 10; *Popa 2002*, 47).

b. În punctul „Fața popii” s-a descoperit un fragment de castron din pastă roșie, fină.

Bistrița (jud. Bistrița – Năsăud)

În hotarul municipiului Bistrița există o mare așezare de epocă romană, amplasată pe prima terasă a râului Bistrița, având un perimetru de mai multe zeci de hectare. Ea se întinde între șoseaua care duce la Năsăud, spre nord, și Spitalul Județean, sau chiar mai jos, în actualul cartier „Petre Ispirescu”, spre vest, de o parte și alta a șoselei, spre Vatra Dornei. Așezarea a fost semnalată cu ocazia construirii liceului electrotehnic, aici efectuându-se cercetări arheologice între anii 1972-1977. Au fost descoperite și cercetate sistematic o serie de locuințe de epocă romană, atât case de suprafață cât și semibordeie.

Din materialul arheologic recuperat, menționăm ceramica romană, roșie și zgrunțuroasă și trei fibule de bronz de tip roman timpuriu (începutul sec. al II-lea). Locuințele au formă rectangulară, în general fără instalații de foc în interior și cu un inventar restrâns. În vecinătatea acestora au fost găsite gropi de provizii, în formă de butelie sau de sac. A mai fost identificată o fântână, de formă rectangulară, cu pereții căptușiți cu bârne (grinzi) de stejar. Inventarul, format în mare parte din ceramică, cuprinde categoriile cunoscute ale ceramicii romane provinciale, lucrate la roată și cu mâna. În prima categorie se întâlnesc atât vase lucrate din pastă cărămizie, fină (oale, căni, pahare, străchini, ulcioare, farfurii), dar și ceramică fină, cenușie sau cenușiu negricioasă (oale, străchini, căni, amfore). Ceramica zgrunțuroasă, neagră, vineție sau cenușie cuprinde vase de bucătărie și de provizii decorate cu linii sau benzi incizate. Decorul ceramicii fine constă mai ales în ștampile, reprezentând rozete, palmete, cercuri concentrice etc.

Ceramica lucrată cu mâna, în proporție importantă în inventarul așezării, cuprinde vase din pastă grosieră sau semifină, brun-cărămizie, de tradiție autohtonă, reprezentată prin vase borcan și cățui cu suprafața fină sau având decorul alveolar dispus pe buză și pântec. Cățuile tronconice aparțin variantelor cu o toartă, fără toartă și fără toartă cu alveole la bază. Locuirea de epocă romană își are începuturile în prima jumătate a secolului II și continuă să funcționeze până în secolul al IV-lea (*Marinescu 1989*, nr. 6; inf. C. Gaiu). În acest sens, avem în vedere prezența ceramicii negre-cenușii, cu decor lustruit, a chiupurilor cenușii, zgrunțuroase, cu decor incizat cu benzi de linii în val. Urmele romane semnalate în punctul „Cimitirul Evanghelic vechi” sunt practic din aceeași stațiune Bistrița, punctul „La han”, cimitirul existând chiar în cvartalul „Calea Moldovei”, unde se întinde așezarea descrisă.

Gledin (com. Monor, jud. Bistrița-Năsăud)

Cu ocazia unor săpături efectuate în anul 1968 la fundațiile Căminului Cultural au fost descoperite fragmente ceramice antice, între care un fund de vas mic, gălbui-roșcat, probabil dintr-o așezare de epocă romană (*Marinescu 1989*, 16; *Popa 2002*, 92). MJB, inv. 6154.

Arcalia (com. Șieu, jud. Bistrița – Năsăud)

Pe teritoriul satului au fost descoperite la mijlocul secolului al XIX-lea două plăci de bronz aurit, reprezentând, una, o scenă de luptă între un călăreț roman și un barbar, iar cealaltă, un barbar cu scut și sabie. Ambele plăci provin, probabil, din statui imperiale romane (*Marinescu, 1989*, 6; *Pop 1978*, 158; *Popa 2002*, 26), descoperite într-o posibilă așezare romană.

Archiud (com. Teaca, jud. Bistrița – Năsăud)

a. În locul „Fundătura”, la sud-est de sat, cercetările întreprinse între anii 1961-1966 au delimitat o așezare cu bordeie și gropi de bucate, întinsă pe câteva hectare, databilă în secolele III-XII (*Protase, 1968*, 106). Pe baza materialului arheologic cules (monede de la Caracalla și Severus Alexander, un vârf de lance romană, ceramică provincială, imitație locală de *terra sigillata*, s-a localizat și acolo un *vicus* mixt, daco-roman din sec. III-IV (*Protase 1980*, 42-43; *Marinescu 1989*, 6; *Popa 2002*, 26-27).

b. Așezare rurală de epocă romană aflată în punctul “Bideșcut”, unde D. Protase și Șt. Dănilă au efectuat un mic sondaj în anul 1965, recuperând ceramică romană roșie și brun-negricioasă și un fragment de mortarium.

c. În urma unei periegeze efectuate în anul 1961 în punctul “Vătașniță” s-a descoperit o posibilă așezare rurală romană, evidențiată prin ceramică provincială de culoare roșie

Visuia (com. Miceștii de Câmpie, jud. Bistrița-Năsăud)

a. Pe teritoriul localității s-a descoperit ceramică romană provincială (*Dănilă 1962, 46; Marinescu 1989, 28; Popa 2002, 216*). De reținut faptul că acest capăt nord-estic al provinciei Dacia era mai intens populat de autohtoni, militari și coloniști romani, în contact direct cu dacii liberi din afara Provinciei.

b. În punctul “La izvoare” situat la sud-est de sat se află urmele unei așezări rurale romane, de pe suprafața căreia s-au strâns fragmente ceramice de culoare roșie (MJBAN, inv. 6449-6457). Așezarea a fost descoperită cu prilejul recuperării tezaurului monetar îngropat aici.

Alte trei așezări rurale romane au fost identificate prin cercetări de suprafață, în punctele “Pe piatră”, “Răuciuș” și “Sărătura”, în urma descoperirii unor fragmente ceramice de culoare roșie (MJBAN, inv. 6501-6503).

Tăure (com. Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud)

În punctul “Fața stâniei” a fost depistată de către C. Gaiu în 1987 o așezare rurală de epocă romană târzie, sec. III-IV. Materialul cules la suprafață este cert de tip roman, reprezentat de cioburi mărunte, având culorile roșu și cenușiu (*Marinescu 1989, 27; Popa 2002, 194*).

Aluniș (jud. Mureș)

Așezare rurală romană, situată în stânga râului Mureș, pe “Dealul Cetății”, unde au fost descoperite în număr destul de mare cărămizi de paviment în formă de pișcot, cărămizi pentru construcții “aduse din pădurea Üveg-Csür”, de unde pornea și un șanț bine făcut, cu turnuri de piatră (*Neigebauer, 252; Gooss, 91; Lazăr 1995, 46; Petică – cercetare de teren 1975*).

Rușii Munți (jud. Mureș)

În punctul “Sub Bursucău”, situat pe vechea vatră a localității, la nord-est de aceasta, a fost descoperită o așezare rurală romană din care provin două opaițe, unul cu ștampila OCTAVI, o fusaiolă și un pahar de lut din pastă roșie (*Lazăr 1995, 205; Popa 2002, 159*).

Maiorești (com. Rușii Munți, jud. Mureș)

Din aria localității, fără alte precizări, se menționează substructuri de ziduri, țigle romane și elemente ceramice pentru paviment în formă de pișcot (*Lazăr 1995, 205; Popa 2002, 112*).

Luieriu (com. Suseni, jud. Mureș)

a. În punctul “Susurduc” aflat la nord-vest de sat s-au descoperit câteva cărămizi romane fragmentare și ceramică.

b. În punctul “Huroc” situat la sud de sat, se menționează substructuri de ziduri și cărămizi romane.

c. În punctul “Capătul Dealului” aflat la sud-vest de sat se găsește o așezare rurală romană din care provine ceramică cenușie-zgrunțuroasă, care se datează la sfârșitul sec. III (*Lazăr 1995, 248; Popa 2002, 112*).

Deda (jud. Mureș)

Așezarea romană consemnată a fi existat aici, nu se confirmă. Această informație eronată, preluată de la alții de J.F.Neigebauer, a fost transmisă cu modificări mai mici sau mai mari de către toți urmașii săi. Lângă localitate au fost identificate urmele drumului roman care urca pe valea Mureșului până la Vârful “Scaunul Domnului” (*Ferenczi, Petică 1982, 568-570; Lazăr 1995, 119*).

Dedrad (jud. Mureș)

La Dedrad, în vecinătatea castrului roman de la Brâncovenеști, la 6 km sud-vest a fost descoperită, în anii 1964-1965, pe dealul "În vii" o întinsă așezare rurală ce se datează cu precădere în sec. II și își încetează existența, probabil după mijlocul veacului următor.

În secțiunea A1 (14x1m) s-au descoperit resturi de lipitură de perete ars, provenite din pereții dărâmați a două locuințe, al căror contur nu a putut fi stabilit. Materialul ceramic găsit aparține, după pastă, ardere și forme, ceramicii romane provinciale. În m 11 au apărut trei fragmente ceramice lucrate cu mâna, specifice ceramicii dacice din epoca romană.

Secțiunea B, de 18 x2m, a dat la iveală în m 6-7, un depozit de unelte agricole – patru brăzdare de plug de tip dacic, un brăzdar de tip roman și un cuțit cuțit de plug, precum și o verigă manșon de la unul din brăzdarele de plug de tip dacic. Ceramica din ambele secțiuni aparține unor vase diferite ca formă și mărime, fiind extrem de muneroasă, ea aparținând în general, unor boluri, străchini, castroane, oale de dimensiuni mijlocii și chiupuri (*Glodariu, Câmpianu 1966, 17, 1, 19-32; Glodariu 1975, 227; Petică 1977, 454*).

Goreni (jud. Mureș)

La cca. 5-6 km nord-vest de așezarea rurală de la Dedrad, în punctul "Stupini" s-a descoperit, întâmplător, ceramică romană provincială, lipitură arsă și o monedă imperială (?), evidențiind o așezare romană. Ceramica provine de la un vas cu buza îngroșată, galben-roșcat, de la un vas tronconic, cu caneluri sub buză și de la o ulcică brun-gălbuie, databile în sec. II-III (*Glodariu 1975, 235, Popa 2002,93*).

Brâncovenеști (jud. Mureș)

Pe platoul "Vagott" (Defrișat), situat dincolo de pădurea "Rozsas", la 1,5 km de castrul roman, în direcția ENE, în anul 1997 a fost identificată o așezare rurală romană contemporană cu castrul. S-a executat un mic sondaj în anul 1997, la 1,5-2 km de castrul roman, trasându-se și săpându-se două secțiuni. Prima secțiune S1, are lungimea de 10x1,5m și orientarea ENE-VSV. S-au descoperit resturile unei locuințe de suprafață cu un modest inventar ceramic. Cea de-a doua secțiune S2 a fost amplasată la 20m de prima și a avut orientarea N-S (*Petică, Zrinyi 1995, 327-330*).

Gurghiu (jud. Mureș)

La Gurghiu este menționată o așezare rurală, o pușculiță de lut pentru economii, de culoare cărămizie, din pastă fină, bine arsă, lucrată la roată. Dimensiuni: h=12,3cm, diam. fundului=5,2 cm, diam maxim=14,1 cm, tăietura pentru introducerea monedelor=3 cm. Volumul de 750 cmc permitea depozitarea a 1350 de denari (MNIT, inv. I 8014). Tot de aici mai figurează în inventarul muzeului clujean următoarele piese din epocă romană: un vas cu capac (inv. I 8010) și alte trei vase (inv. I 8011-8013). Deși condițiile de descoperire a acestor vase nu sunt cunoscute, se poate presupune existența unei așezări romane sau a unui cimitir, unde vasul cu capac putea servi ca urnă cinerară, precum și un posibil castru roman (*Winkler 1965, 206; Popa 2002, 93*).

Voivodeni (jud. Mureș) Planșa III, IV.

În punctul "La școală" a fost descoperită o așezare cu mai multe orizonturi de locuire, printre care și unul roman. Acesta este documentat prin ceramică, în general, cărămizie, de tip Cristești și o locuință - bordei, adâncită în sol. Tipologic, ceramica aparține unor forme ca: oale-borcan, ulcioare, străchini, vase strecurătoare, capace etc, fragmente de chirpici ars, cu urme de nuiete, cenușă și

resturi osteologice de bovine. Tot de aici provine și o monedă (as) de la Antoninus Pius, foarte slab conservată.

În locul numit "La comoară" sunt consemnate ruine de epocă romană și 7 monede de argint (*Zrinyi 1976, 151; Petică 1978, 81; Petică 1979, 127-133*).

Gornești (jud. Mureș)

Pe malul Mureșului s-au descoperit urmele unei așezări rurale romane din sec. II p. Hr. Cu prilejul săpăturilor arheologice efectuate în anul 1993 s-au identificat, în profilul vestic al secțiunii o locuință având 5m lungime, fragmente mari de *opus signinum* și o cărămidă romană de formă pătrată (*Petică, Zrinyi 1996, 38*).

Sângeorgiu de Mureș (jud. Mureș)

a. În punctul "Dealul Bunii" situat la marginea de nord – est a localității, cu prilejul unor sondaje efectuate în anii 1987-1989, a fost identificată prin material ceramic și un nivel de locuire de epocă romană, o posibilă așezare rurală.

b. Situație identică în punctul "Vârful Dealului" situat în centrul localității, pe terasa superioară a râului Mureș.

c. În punctul "Cânepiște", din apropierea băilor sărate a fost descoperit un opaiț roman.

d. Un fragment de olan roman s-a găsit în punctul "Dealul Cetăței" (*Lazăr 1995, 211-213*)

Ivănești (com. Livezeni, jud. Mureș)

a. Pe dealul Chibeliei, din apropierea satului s-a descoperit o așezare rurală conținând fragmente ceramice, cărămizi fragmentare, resturi de arme, o statueta din bronz (*Glodariu 1975, 242, Branga 1986, 108, Chirilă și colab. 1980, 25, Lazăr 1995, 172*).

b. În punctul "Stăvilar" au fost descoperite urmele drumului roman care ducea la poalele dealului Chibeliei spre Călugăreni (*Lazăr 1995, 172*).

Lechința de Mureș (jud. Mureș)

Platoul "Podei", situat la vest de sat, a fost investigat în anii 1951, 1984 și 1986. În timpul săpăturilor din anul 1951 au fost decoperite fragmente ceramice romane provinciale, accesorii vestimentare și piese de podoabă. Tot atunci a fost descoperit un depozit de unelte agricole, alcătuit din cinci brăzdare de plug de tip dacic și două pietre de râșnișă romane. Săpăturile din 1986 au evidențiat existența unor locuințe de suprafață, cu schelet de pari, împletitură de nuiel și lipitură de lut, care aveau în inventar diverse materiale din fier: piroane, cuie, cârlige etc. Cercetările arheologice au evidențiat faptul că așezarea din epocă romană a ocupat întregul platou al Podeiului (*Horedt 1952, 321; Crișan 1960, 2, 285, Lazăr 1995, 108*).

Târgu-Mureș (jud. Mureș)

În municipiul Târgu-Mureș nu a existat un castru roman, ci numai o așezare rurală, în care s-a descoperit ceramică și o statueta de bronz a lui Iupiter Amon (*Vlassa 1965, 37*). În săpăturile arheologice efectuate pe platoul cetății de Muzeul Județean Mureș în anul 1960, rămase inedite, A. Zrinyi a descoperit și un nivel roman, ilustrat de o ceramică roșie provenind de la vase diferite. În anii următori, cu ocazia cercetărilor întreprinse în Cetate (1963-1964), epoca romană este ilustrată prin fragmente ceramice de uz casnic și câteva fragmente de ceramică șampilată (*Bogdan 1967, 79-80; Petică, Molnar 2000, 337*). Cu prilejul renovării unui contrafort al vechii Biserici Reformate, fostă a franciscanilor (ridicată, probabil, în prima jumătate a sec. al XV-lea), s-a descoperit o lespede cu inscripție funerară romană, ce fusese încastrată la baza

contrafortului (*Marinescu 1974, 14; Lazăr 1995, 258*). Cu prilejul cercetărilor din anul 1999 a fost descoperită în partea sudică a Bisericii reformate, la cca 10-11m, în zona secțiunilor SIII și SVIII, o așezare rurală romană, ilustrată printr-un fragment de râșniță manuală, confecționată din tuf vulcanic (cercetări inedite, A. A. Rusu și M. Petică în septembrie 1999). Piesa, un *catillus*, are profilul transversal conic, aplatizat, iar în zona marginală a părții superioare, apare cantul circular. Dimensiuni: gr = 14cm; diam=33cm (MJM, inv. 7803). S-au mai găsit fragmente ceramice de tip Cristești, provenind de la vase de tip pahar, ulcior, castron, oală, chiup.

Sângeorgiu de Pădure (jud. Mureș)

Pe terenul fostului Tribunal (în prezent Dispensar medical) situat în centrul localității, s-au descoperit în anul 1956 mai multe fragmente de vase din epoca romană, fapt ce sugerează posibilitatea existenței unei așezări romane (*Szekely 1959, 242; Lazăr 1995, 215*).

Sovata (jud. Mureș)

Pe dealul "Feldioara" s-au găsit resturi de la construcții, cărămizi, ceramică romană și monede din perioada provinciei, dintr-o posibilă așezare rurală romană, pe care o punem în legătură directă cu salinele de la Praid situate la 5 km sud-est. Dintre monede se remarcă un *aureus* de la Vespasian (*Lazăr 1975, 380; Idem 1995, 241, Chirilă și colab. 1980, 21*).

Albești (jud. Mureș) Planșa V.

În punctul "La pod" situat între comunele Albești și Vânători, în locul unde șoseaua traversează Pârâul Hotarului, se găsește o suprafață de circa un hectar, unde se menționează o posibilă așezare romană, de unde s-au cules fragmente ceramice romane, de culoare roșie și gălbuie și ceramică cenușie. Din repertoriul formelor întâlnim: căni amforete, boluri, vase de provizii etc. Probabil ea a avut o întindere mult mai mare, prelungindu-se până la vechea albie a Târnavei Mari (*Baltag 1979, 101; Baltag, Amlacher 1994, 189; Baltag 2000, 130*).

Apold (jud. Mureș)

În punctul "După Grădini" a fost descoperită o așezare rurală având o suprafață de cca. 2 ha, cu mai multe niveluri de locuire, în care perioada romană este reprezentată prin fragmente ceramice roșii și gălbui provenind de la vase de provizii, castroane și oale globulare cu toartă (*Baltag-Amlacher 1987-1988, 100*).

Archita (com. Vânători, jud. Mureș) Planșa VI

a. În punctul "Grădinile lui Schenker" a fost descoperită o așezare cu mai multe niveluri de locuire, printre care și unul roman, fiind înregistrate fragmente ceramice de acest tip, de la vase bol din pastă fină de culoare gălbuie-cărămizie și un fragment de buză de vas, cu toarta canelată, având pasta fină, de culoare brun cenușie (*Soroceanu, Lazarovici, Amlacher, Mureșan 1977, 57*).

b. Pe cursul pârâului Virischiri s-a descoperit și o așezare romană situată pe un platou în pantă, de aproximativ 1,5 ha. De pe suprafața ei au fost colectate fragmente ceramice roșii și cenușii, fine, aparținând unor boluri, căni, vase de provizii, locuirea romană concentrându-se pe malul pârâului, dispersându-se apoi în partea de sus a platoului (*Soroceanu, Lazarovici, Amlacher, Mureșan 1977, 131*).

c. Dintr-un tezaur de monede romane, pierdut astăzi, se mai păstrează o monedă de bronz din timpul lui Marcus Aurelius (*Baltag 2000, 136*).

Criș (com. Daneș, jud. Mureș)

a. În "Unghiul lui Schmidt" s-au descoperit urmele unei vechi așezări, cu trei niveluri de locuire, punct situat pe valea Crișului, la sud de Daneș, pe un

platou aflat pe malul drept al pârâului Criș. De aici provine ceramică roșie, gălbuie și cenușie, fină și aspră, predominând fragmentele de vase de provizii (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 174; Popa 2002, 69, nr. 208/1*).

b. În "Ciorănel", pct. "Fântâna de piatră" s-a descoperit o așezare romană de mare întindere, cu un bogat nivel roman și postroman, ce ocupă o suprafață de câteva hectare. S-au colectat fragmente ceramice roșii și cenușii, fine acoperite cu angobă roșie sau neagră, aparținând unor pahare, boluri, oale cu torți canelate, amforete, vase de provizii. Ornamentica constă din benzi de valuri incizate, în asociație cu impresiuni verticale intermitente, caneluri distanțate, striuri etc (*Baltag, Amlacher 1989, 103; Popa 2002, 69*).

c. Dintr-un tezaur monetar pierdut s-a mai păstrat un denar imperial de argint de la Hadrian (*Baltag 2000, 136, nr. 2*).

Daia (com Apold, jud. Mureș)

a. Într-un prim punct "Cânepiști" este semnalată o așezare rurală romană, care se află pe malul stâng al pârâului Șaeș. Evidențiem, din nivelul roman, ceramică fină, cenușie și roșie, care aparține unor vase de provizii, boluri, amforete, decorate cu benzi de valuri incizate, linii distanțate, striuri etc (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 176*).

b. Pe ambele maluri ale pârâului Șaeș, pe o suprafață de circa 1,5-2 hectare se află resturile unei așezări romane, unde s-au descoperit fragmente ceramice roșii și cenușii, fine, în formele deja prezentate (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 175*).

c. Pe un platou având o formă triunghiulară, situat pe malul stâng al Pârâului Hotarului se află fortificația numită "Cetățuia". Din profilul malului, din stratul de cultură s-au putut aduna fragmente ceramice aparținând unor vase de provizii romane, lucrate dintr-o pastă cenușie, aspră (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 176*).

d. La confluența pârâului Cremenesei cu pârâul Șaeș, se află o mică așezare (0,50 – 0,60 ha) de pe suprafața cîreia s-au strâns fragmente ceramice romane, roșii și gălbui, din pastă fină. (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 178; Popa 2002, 72*)

Mureni (com Vânători, jud. Mureș).

Pe o terasă situată la 5 km nord-vest de sat și la 800 m de confluența pârâului Scroafei cu târnava Mare, se află o așezare rurală marcată numai prin ceramică. De pe o suprafață de aproximativ 1,5 ha au fost strânse fragmente ceramice roșii și gălbui, fine cu angobă roșie, cenușii, fine și foarte fine, cenușii aspre lucrate cu mâna, aparținând unor forme reprezentând vase de provizii, boluri, căni și amforete. (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 179; Popa 2002, 130*)

Saschiz (jud. Mureș) Planșa VII

a. Din vatra localității și din împrejurimi provin mai multe piese din bronz: un sfinx, un mâner de vas, fragmente dintr-o statueta reprezentând probabil o acvilă, un cârlig de balanță precum și un denar de argint de la împărăteasa Faustina Iunior.

b. Pe cursul superior al pârâului Ezung se află o veche așezare de suprafață, având aproximativ 2 ha, aici descoperindu-se și un bogat nivel roman, ilustrat prin ceramică roșie și cenușie, fină și aspră, lucrată la roată și cu mâna: vase de provizii, căni, castroane, amforete decorate cu benzi de valuri, incizate, impresiuni cu rotița etc. (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 180; Popa 2002, 160*)

Seleușul Mare (com. Daneș, jud. Mureș)

a. În punctul “În Tău” a fost descoperită o așezare rurală, evidențiată prin ceramică roșie și cenușie, aspră, decorată cu canelri distanțate, caneluri-coaste: vase de provizii, oale de diferite tipuri și dimensiuni (*Baltag, Amlacher 1987-1988*, 181; *Popa 2002*, 173).

b. La confluența pârâului care vine de la Hetiur spre Seleușul Mare cu un afluent mai mic, pârâul Nadeșului, se află o așezare ce conține și un nivel roman bogat ilustrat prin ceramică roșie și cenușie fină. (*Baltag 2000*, 133)

c. Din loc neprecizat provin două minede imperiale de bronz emise de Marcus Aurelius și Commodus (*Baltag 2000*, 137).

Sighișoara (jud. Mureș)

a. În anul 1991 a fost semnalată o așezare în punctul “La podul Pipeanului”. Cercetările au evidențiat o așezare rurală cu mai multe niveluri, între care și unul roman. Au fost strânse fragmente ceramice romane, din pastă fină, roșie, provenite de la vase de provizii și ceramică neagră, lustruită, fapt ce dovedește că așezarea romană de aici și-a prelungit existența și după retragerea aureliană. (*Baltag 2000*, 133-134).

b. În așezarea rurală romană de “Lângă Podmoale” s-a descoperit ceramică gălbuie fină, cenușie fină, cenușie aspră, fragmente de lipitură de lut și râșnițe din tuf vulcanic. Planșa VIII.

c. Ferma “Soromiclea”. Aici s-a descoperit o așezare cu multiple niveluri de locuire, ce se întinde pe mai multe hectare, nivelul roman fiind cel mai bogat. El se distinge printr-o mare cantitate de ceramică roșie, fină, cu angobă roșie și cenușie, fină, cu angobă neagră, precum și ceramică cenușie, cu décor lustruit, provenită de la vase de provizii, amforete, boluri, pahare. (*Baltag 1979*, 102; *Baltag 2000*, 134; *Lazăr 1995*, 226)

d. Din zona municipiului, din puncte neprecizate, provin 12 monede romane din bronz și argint, de la Traian până la Filip Arabul (*Baltag 1979*, 102).

Stejăreni (com. Daneș, jud. Mureș)

Din punctul “Poarta Fânaței” se menționează o așezare rurală romană, cu materiale arheologice mai vechi și de epocă romană, între care și o râșniță. Cercetările actuale nu au dus la identificarea, deocamdată, a acestei așezări (*Baltag, Amlacher 1987-1988*, 186; *Lazăr 1995*, 117; *Popa 2002*, 182). Planșa IX.

Șaeș (com. Apold, jud. Mureș)

a. Pe suprafața de teren numită “La intrarea în sat” există vestigii ale unor așezări preistorice și bogate urme ale unei așezări rurale din epoca romană. Cele romane sunt reprezentate de o ceramică cu angobă roșie și ceramică cenușie cu angobă neagră: boluri, căni, amforete, capace, vase de provizii. Mai consemnăm și ceramică de tradiție dacică lucrată cu mâna (*Baltag, Amlacher 1987-1988*, 187; *Baltag 1979*, 135). Planșa IX.

b. Așezarea de “La ieșirea din sat” se află la aproximativ 300m de la Șaeș la Apold. De aici s-a cules ceramică romană, roșie și cenușie, fină și o unealtă agricolă din fier, din perioada romană (*Baltag, Amlacher 1987-1988*, 187; *Popa 2002*, 186).

c. În anul 1980, de pe o suprafață greu de determinat, cuprinsă între Șaeș – Valea Șaeșului – Pârâul Felderii s-au colecționat fragmente ceramice aparținând și unui nivel roman, bogat reprezentat de o ceramică fină, torți canelate, amforete, boluri, oale globulare (*Baltag 1979*, 135). Planșa X.

Șapartoc (com. Albești, jud. Mureș)

Pe pârâul “Pietros” s-au identificat resturile de la o așezare de mici dimensiuni, circa 0,30 ha, cu mai multe niveluri de locuire, nivelul roman fiind

evidențiat prin fragmente de vase de provizii, din ceramică cenușie aspră (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 189; Baltag 1979, 135; Popa 2002, 186*).

Vulcan (com. Apold, jud. Mureș)

a. Au fost identificate o serie de locuințe dintr-o așezare rurală romană, dispersate pe aproximativ 1,5 km lungime, care se înșiruie în dreapta drumului, până aproape de intrarea în satul Vulcan. Din inventarul acestora provin 50 de fragmente ceramice romane provinciale, aparținând speciilor gălbuie fină, cu angobă roșie, cenușie aspră, brun – negricioasă, zgrunțuroasă: boluri, castroane, amforete, vase de provizii decorate cu ștampile circulare, caneluri, valuri, striuri etc (*Baltag, Amlacher 1987-1988, 190; Popa 2002, 218*). Planșa V.

b. O a doua așezare se află pe botul de deal pe care îl urcă drumul înainte de a intra în sat. Perioada romană este documentată printr-o ceramică de culoare cenușie, cea mai mare parte a fragmentelor aparținând unor vase de provizii decorate cu benzi în val, asociate cu striuri orizontale și verticale (*B. Orban, 164; Tudor 1969, 277; Popa 2002, 118*). Planșa XI.

Mărtiniș (jud. Harghita)

Zăcămintele de sare de aici au fost valorificate în epoca romană prin exploatarea de suprafață. Legat de acest aspect, la Mărtiniș, lângă drumul care duce la Rareș, s-a dezvoltat o așezare civilă a lucrătorilor de la ocne, descoperindu-se o inscripție, azi dispărută, trei fragmente din bronz de la un car roman și mai multe monede imperiale romane, printre care și un denar emis de Filip Arabul, în anul 248 (*B. Orban, 164; C. Goos, 92; Daicoviciu 1937-1940, 319; Tudor 1969, 277; Popa 2002, 118; RepArhHr, 135*).

Crăciunel (com. Ocland, jud. Harghita)

La est de sat, în locul numit “Câmpul interior” se află o așezare din epocă romană, unde au fost descoperite: ceramică, monede imperiale din sec. II (una identificată de la Lucilla Augusta), un altar fragmentar cu inscripție, tăiat ulterior în formă de scaun (*CIL, III, 7719*), un fragment de altar cu literele IO și un altar anepigrafic (*Popa 2002, 67*). Așezarea rurală romană este documentată de vasele, urnele și monedele din sec. II, precum și de altarul votiv cu inscripție (*RepArhHr, 166*).

Porumbenii Mici (com. Mugeni, jud. Harghita)

Săpăturile arheologice de la Porumbenii Mici, vârful “Galath”, situat în valea Târnavei Mari, deasupra localității, s-au desfășurat în anii 1938, 1954, 1956-1958. Vârful platoului, pornind de la cota 764, a fost secționat pe direcția N-S, tăind valul și șanțul din mijlocul așezării cu un șanț lung de 155 m și lat de 2 m. Între metrii 90 și 93, la o adâncime de 0,50 m, a fost descoperit un complex de locuire “cu o suprafață făcută din pietre de râu și mult chirpici”. Lângă o piatră a fost găsită o monedă din bronz, mare, de la împăratul Commodus. Spre est de locul unde a fost găsită moneda, a fost deschisă o suprafață de 5x5m, în care au fost descoperite, printre fragmente de culoare cenușie făcute la roată și fragmente de culoare roșie, de caracter roman provincial. S-au mai găsit două cuțite din fier și câteva prâsnele de lut, precum și o zăbală din fier, făcută din două verigi laterale. Materialul de factură romană a fost descoperit în spatele valului, acesta oferind un adăpost, unde locuitorii și-au construit locuințe, șanțul fiind atunci, probabil, deja umplut. Această fază de locuire poate fi încadrată în sec. III (*B. Orban, 28; Goos, 75; Szekely 1962, 25-31; Horedt 1962, 632; RepArhHr, 163; Popa 2002, 149*).

Atid (jud. Harghita)

Pe partea estică a "Dealului Cetății", în valea pârâului Cetății, se poate distinge o întăritură cu două șanțuri. Aici s-au descoperit numeroase fragmente de lipitură, ceramică din pastă impură și vase romane, indicând existența unei așezări rurale romane (*B. Urban, 25; RepArhHr, 61; Popa 2002, 28*).

Indicele localităților cu descoperiri de epocă romană de pe limesul estic al Daciei intracarpatică

1. Județul Bistrița – Năsăud:

1.1 Orheiul Bistriței; 1.2 Dorolea; 1.3 Prundu Bârgăului; 1.4 Cușma; 1.5 Ragla; 1.6 Șieu; 1.7 Șieuț; 1.8 Jelna; 1.9 Monor; 1.10 Bârla; 1.11 Jeica; 1.12 Viile Tecii; 1.13 Mărișelu; 1.14 Dipșa; 1.15 Galații Bistriței; 1.16 Herina; 1.17. Domnești; 1.18 Sărățel; 1.19 Monariu; 1.20 Simionești; 1.21 Buduș; 1.22 Budacu de Jos; 1.23 Sigmir; 1.24 Bistrița; 1.25 Ghinda; 1.26 Livezile; 1.27 Gledin; 1.28 Arcalia; 1.29 Archiud; 1.30 Matei; 1.31 Fântânița; 1.32 Sânmihaiu de Câmpie; 1.33 Sângeorz Nou; 1.34 Visuia; 1.35 Șieu-Odorhei; 1.36 Căianu Mic; 1.37 Tăure.

2. Județul Mureș:

2.1 Brâncovenești; 2.2 Săcalu de Pădure; 2.3 Vălenii de Mureș; 2.4 Deda; 2.5 Deda Bistra; 2.6 Ideciu de Jos; 2.7 Aluniș; 2.8 Jabenița; 2.9 Gurghiu; 2.10 Hodac; 2.11 Ibănești; 2.12 Beica de Jos; 2.13 Nadășa; 2.14 Sânbriaș; 2.15 Eremitu; 2.16 Călugăreni; 2.17 Măgherani; 2.18 Bereni; 2.19 Șilea Nirajului; 2.20 Mărculeni; 2.21 Sovata; 2.22 Sărățeni; 2.23 Moșuni; 2.24 Voivodeni; 2.25 Toldal; 2.26 Petelea; 2.27 Reghin; 2.28 Apalina; 2.29 Suseni; 2.30 Batoș; 2.31 Dedrad; 2.32 Uila; 2.33 Dumbrăvioara; 2.34 Târgu-Mureș; 2.35 Cristești; 2.36 Sălașuri; 2.37 Sighișoara; 2.38 Solovăstru; 2.39 Gornești; 2.40 Sânișor; 2.41 Ivănești; 2.42 Morești; 2.43 Lechința de Mureș; 2.44 Sângeorgiu de Mureș; 2.45 Albești; 2.46 Apold; 2.47 Archita; 2.48 Criș; 2.49 Daia; 2.50 Mureni; 2.51 Saschiz; 2.52 Seleușul Mare; 2.53 Stejăreni; 2.54 Șaeș; 2.55 Șapartoc; 2.56 Vulcan; 2.57 Daneș; 2.58 Sângeorgiu de Pădure; 2.59 Crăciunești; 2.60 Rușii Munți; 2.61 Maiorești; 2.62 Luieriu; 2.63 Goreni; 2.64 Câmpu Cetății.

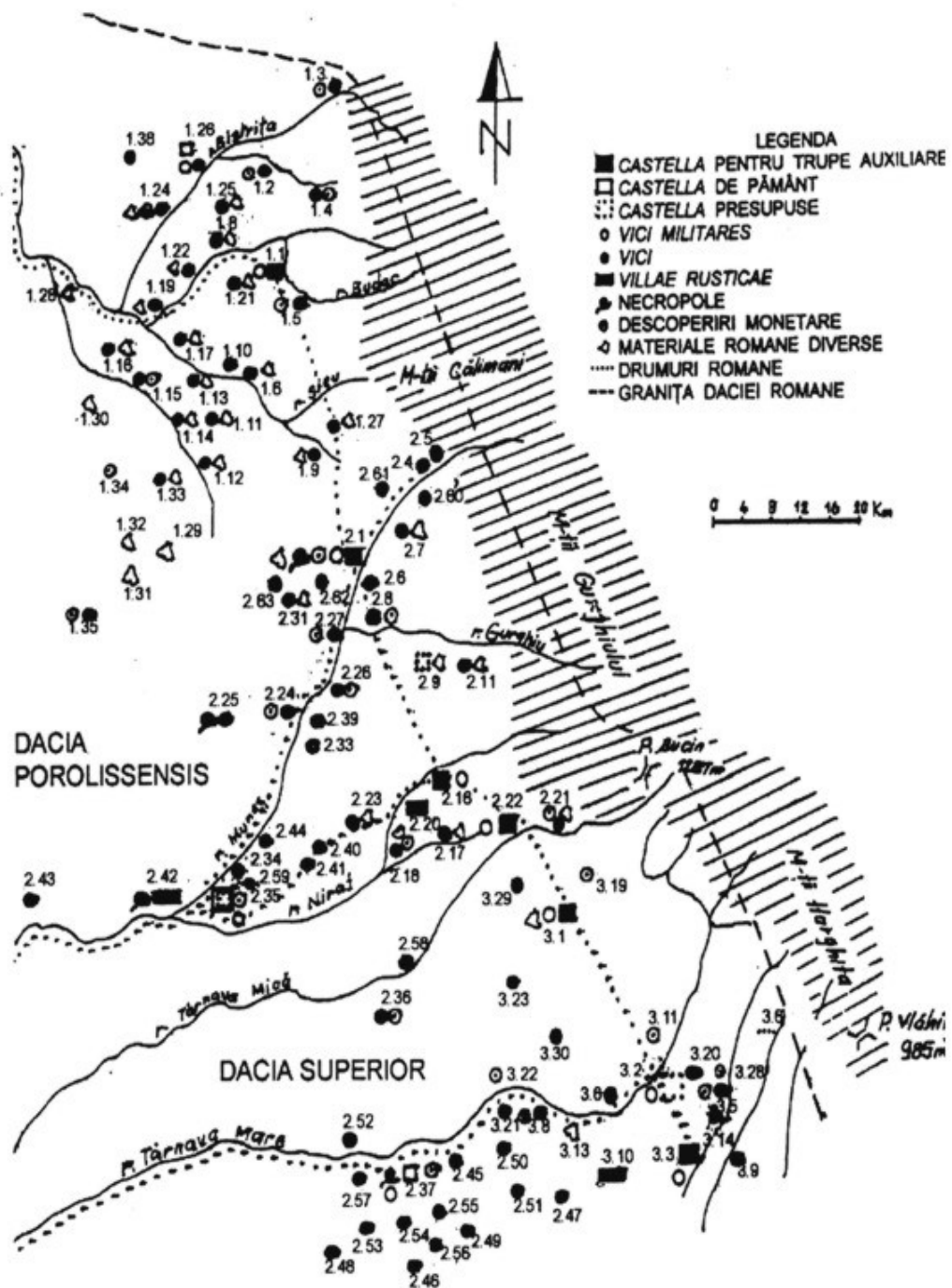
3. Județul Harghita:

3.1 Inlăceni; 3.2 Odorheiu Secuiesc; 3.3 Sânpaul; 3.4 Băile Homorod; 3.5 Mărtiniș; 3.6 Mugeni; 3.7 Dealu; 3.8 Porumbenii Mici; 3.9 Crăciunel; 3.10 Dârju; 3.11 Tibod; 3.12 Vărșag; 3.13 Porumbenii Mari; 3.14 Ocland; 3.15 Lueta; 3.16 Vlăhița; 3.17 Rareș; 3.18 Praid; 3.19 Corund; 3.20 Chinușu; 3.21 Filaș; 3.22 Cristuru Secuiesc; 3.23 Medișoru Mare; 3.24 Cușmed; 3.25 Șiclod; 3.26 Brădești; 3.27 Lupeni; 3.28 Orășeni; 3.29 Atid; 3.30 Simionești; 3.31 Ocna de Sus.

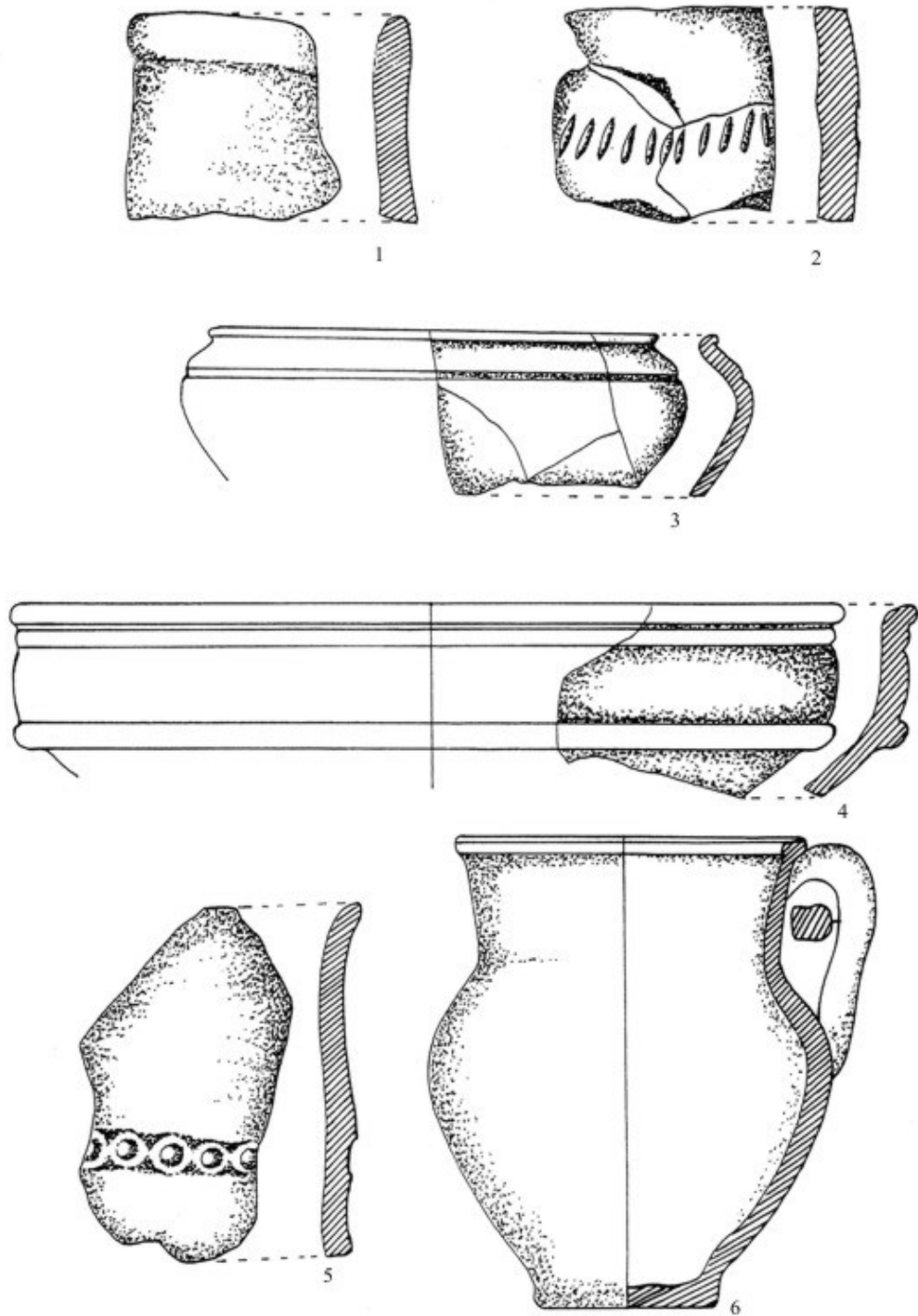
BIBLIOGRAFIE

- Baltag 1979** Gh. Baltag, *Date pentru un studiu arheologic al zonei municipiului Sighișoara*, în *Marisia*, IX, 1979
- Baltag, Amlacher 1994** Gh. Baltag, E. Amlacher, *Noi contribuții la repertoriul arheologic al zonei Târnavei Mari*, în *Marisia*, XXIII-XXIV, 1994
- Baltag 2000** Gh. Baltag, *Sighișoara înainte de Sighișoara*, București, 2000
- Branga 1980** N. Branga, *Urbanismul Daciei romane*, Timișoara, 1980
- Branga 1986** N. Branga, *Italici și veterani în Dacia romană*, Cluj, 1986
- Bogdan 1967** Al. Bogdan, *Date noi privind ansamblul cetății din Tîrgu-Mureș*, în *StMat*, II, 1967
- Chirilă și colab. 1980** E. Chirilă, N. Gudea, V. Lazăr, A. Zrinyi, *Tezaur și descoperiri monetare din Muzeul Județean Mureș*, Târgu-Mureș, 1980
- Crișan 1960** I. H. Crișan, *Un depozit de unelte descoperite la Lechința de Mureș*, în *SCIV*, XI, 2, 1960, p. 281-294
- Ferenczi, Petică 1982** *Cercetări pe limesul de est al Daciei*, în *ActaMN*, XIX, 1982
- Goos 1876** K. Goos, *Chronik der archaeologischen Funde Siebenburgens*, în *AVSL*, XIII, 1876
- Gudea 1977** N. Gudea, *Limesul Daciei romane de la Traianus la Aurelianus*, în *ActaMP*, I, 1977, p. 99-103
- Glodariu, Câmpeanu 1966** I. Glodariu, M. Câmpeanu, *Depozitul de unelte agricole de la Dedrad*, în *SCIV*, XVIII, 1, 1966, p. 19-32
- Glodariu 1975** I. Glodariu, *Cercetări arheologice la Dedrad (jud. Mureș)*, în *Apulum*, XIII, 1975, p. 235-239
- Horedt 1952** *Săpături arheologice la Lechința de Mureș*, în *SCIV*, 3, 1952
- IstRom 1960** *Istoria României*, I, tratat, București, 1960
- Lazăr 1995** V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu-Mureș, 1995
- Macrea, Crișan 1964** M. Macrea, I. H. Crișan, *Două decenii de cercetări arheologice și studii de istorie veche la Cluj (1944-1964)*, în *ActaMN*, I, 1964, p. 349-364
- Marinescu 1989** Gh. Marinescu, *Cercetări și descoperiri arheologice de epocă romană în nord-estul Transilvaniei*, în *FI*, VI, 1989.
- Marinescu 1974** Lucia Marinescu, *Probleme de artă provincială romană. Edicule funerare din Dacia*, în *MN*, I, 1974
- Neigebauer 1851** I. F. Neigebauer, *Dacien aus den Ueberresten des Klassischen Altertums*, Brașov, 1851
- Petică 1977** M. Petică, *Colecția "Mihail M. Cîmpean"*, în *Marisia*, VII, 1977

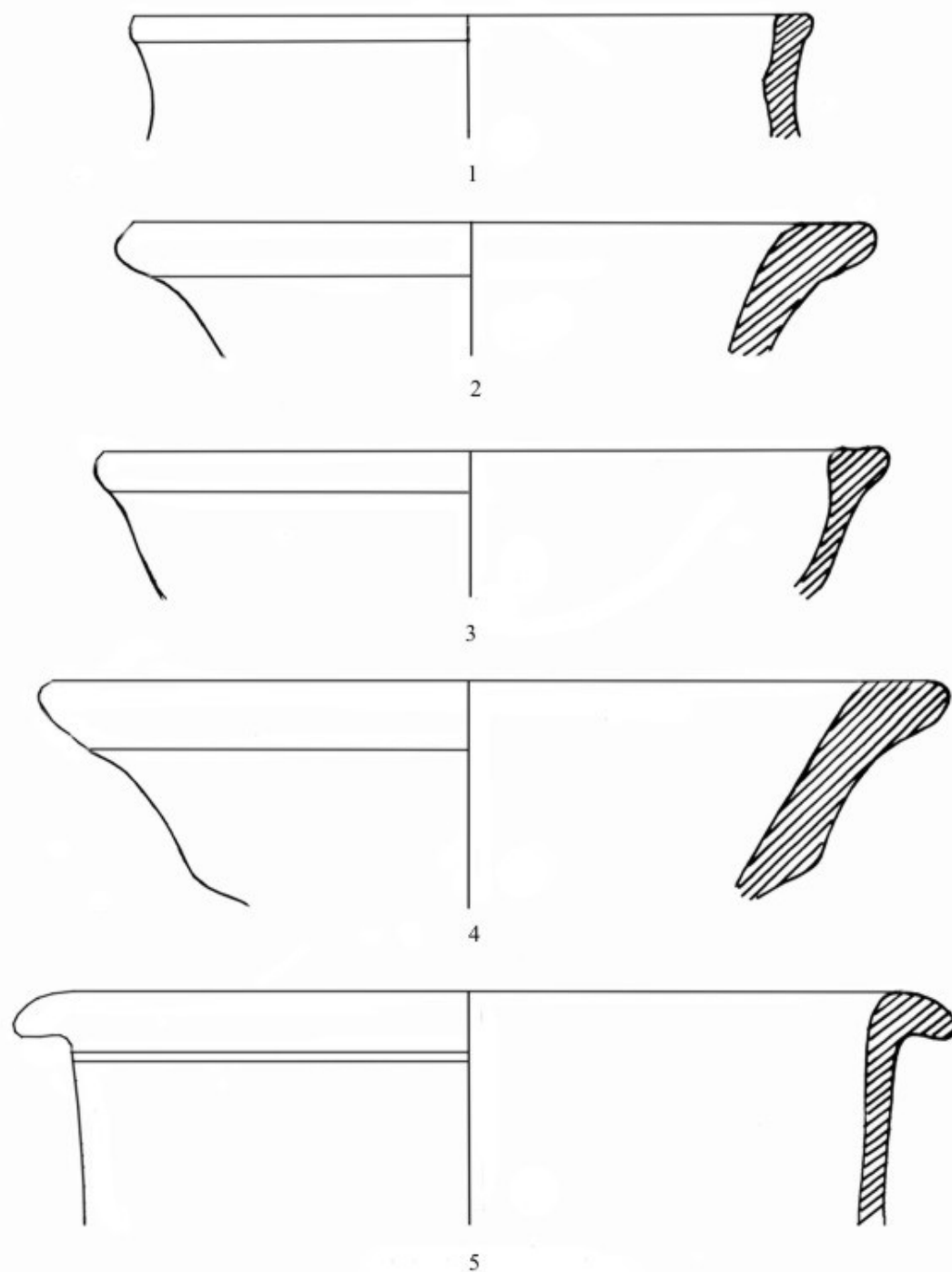
- Petică 1978** M. Petică, *Elemente de continuitate pe valea Mureșului superior – sondajul arheologic de la Voivodeni*, în *Marisia*, VIII, 1978
- Petică 1979** M. Petică, *Săpăturile arheologice de la Voivodeni*, în *Marisia*, IX, 1979, p. 127-133
- Petică, Zrinyi 1996** M. Petică, A. Zrinyi, *Raport preliminar privind săpăturile arheologice de la Gornești – campaniile 1992-1993-1994*, în *Marisia*, XXV, 1996
- Petică, Molnar 2000** M. Petică, Molnar Zsolt, *Materiale preistorice de la Târgu-Mureș-Cetate (III)*, în *RB*, XIV, 2000
- Pop 1978** C. Pop, *Statui imperiale de bronz în Dacia romană*, în *ActaMN*, XV, 1978, p. 158-161
- Popa 2002** D. Popa, *Villae, vici, pagi. Așezările rurale din Dacia romană intracarpatică*, Sibiu, 2002
- Protase 1968** *Observații în legătură cu așezările civile din Dacia romană*, în *ActaMN*, V, 1968
- Protase 1980** D. Protase, *Autohtonii în Dacia*, vol. I, București, 1980
- Soroceanu, Lazarovici, Amlacher, Mureșan 1977** T. Soroceanu, Gh. Lazarovici, E. Amlacher, A. Mureșan, *Colecția Amlacher. Contribuții la repertoriul arheologic al jud. Mureș*, în *Marisia*, VII, 1977
- Szekely 1959** Z. Szekely, *Sondaje efectuate de Muzeul regional Sfântu-Gheorghe în 1956*, în *MCA*, V, 1959
- Tudor OTS** D. Tudor, *Orașe, târguri și sate în Dacia romană*, București, 1968.
- Vlassa 1965** *Cercetări arheologice în regiunea Mureș Autonomă Maghiară și Cluj*, în *ActaMN*, II, 1965
- Winkler 1965** *Pușculițe de bani "loculi" din Dacia romană*, în *Apulum*, V, 1965, p. 203-215
- Wollmann 1996** *Mineritul metalifer, extragerea sării și carierele de piatră în Dacia romană*, Cluj-Napoca, 1996

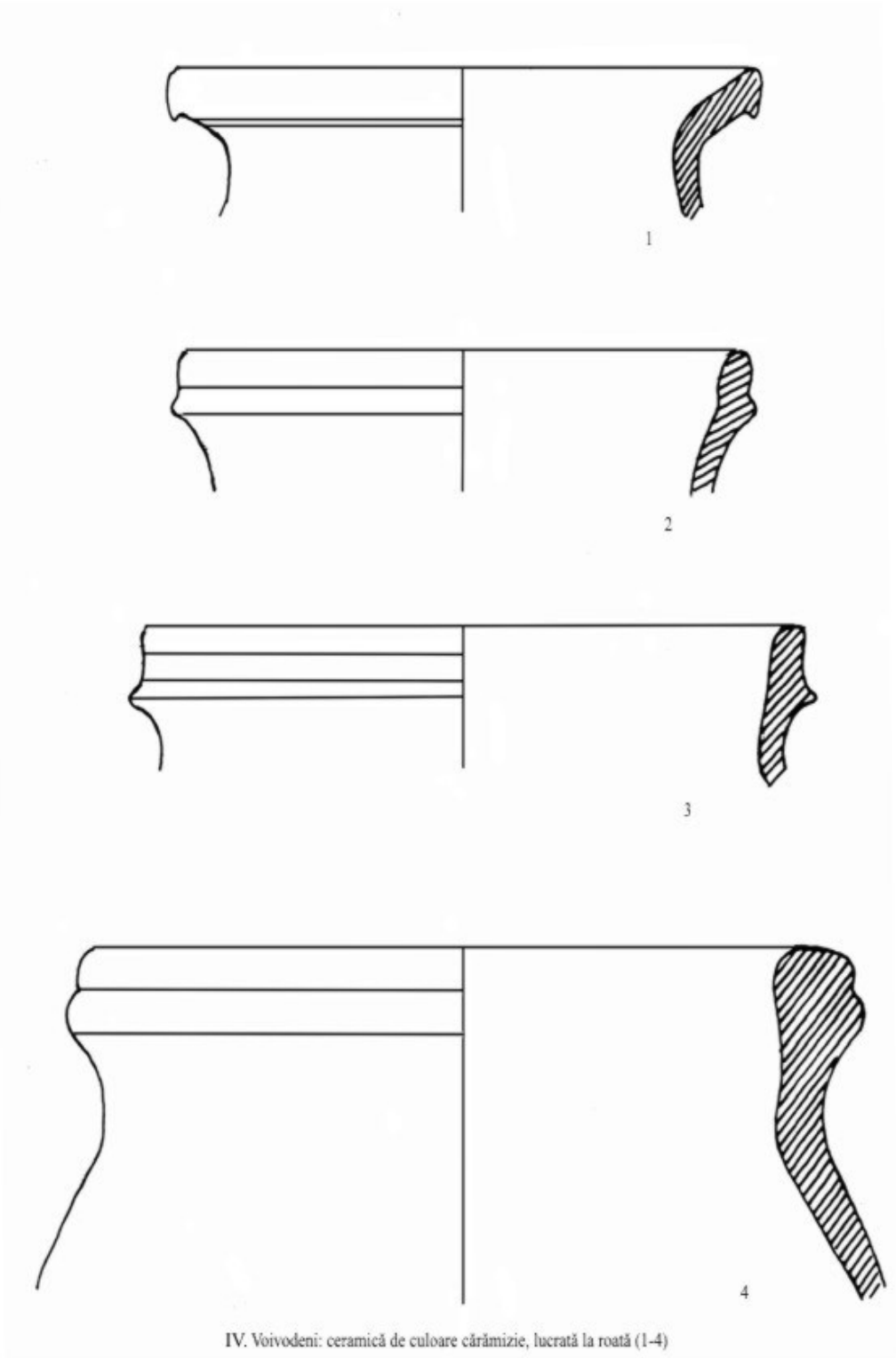
I. Descoperiri romane din zona limesului estic al Daciei intracarpatice

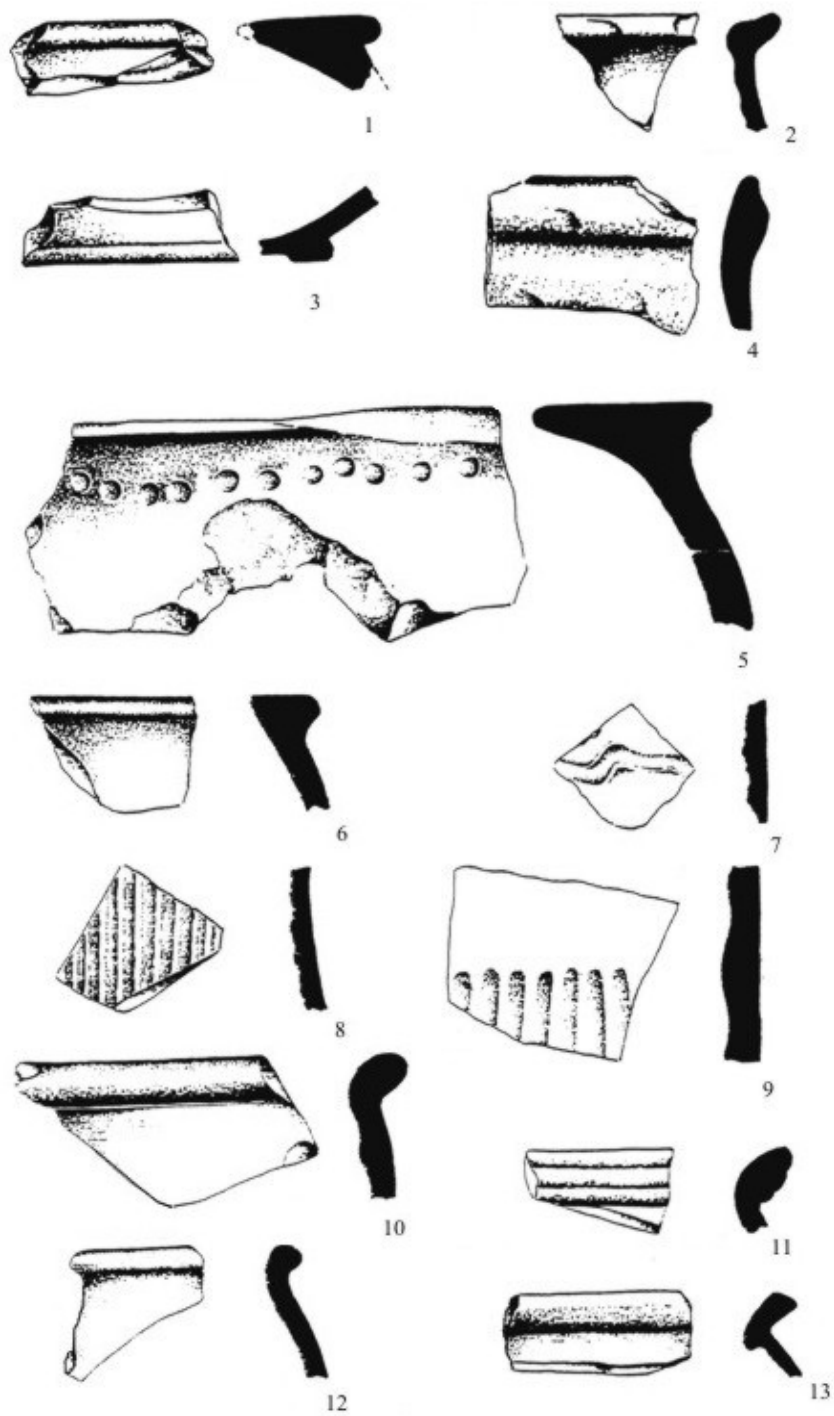
II. Bistrița: ceramică de epoca romană (1-6)

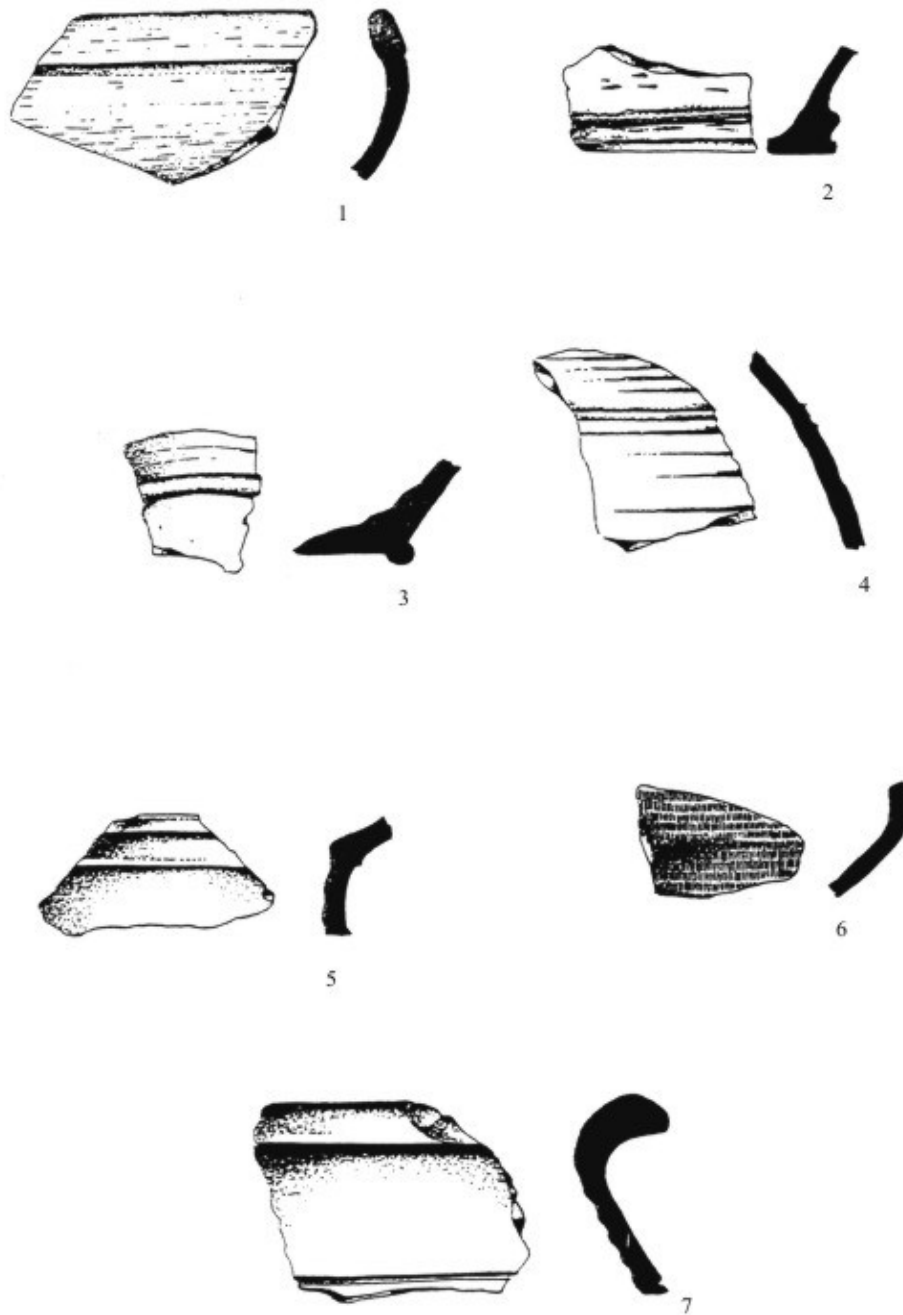
III. Voivodeni -vase ceramice de culoare cărămzie lucrate la roată (1-5)

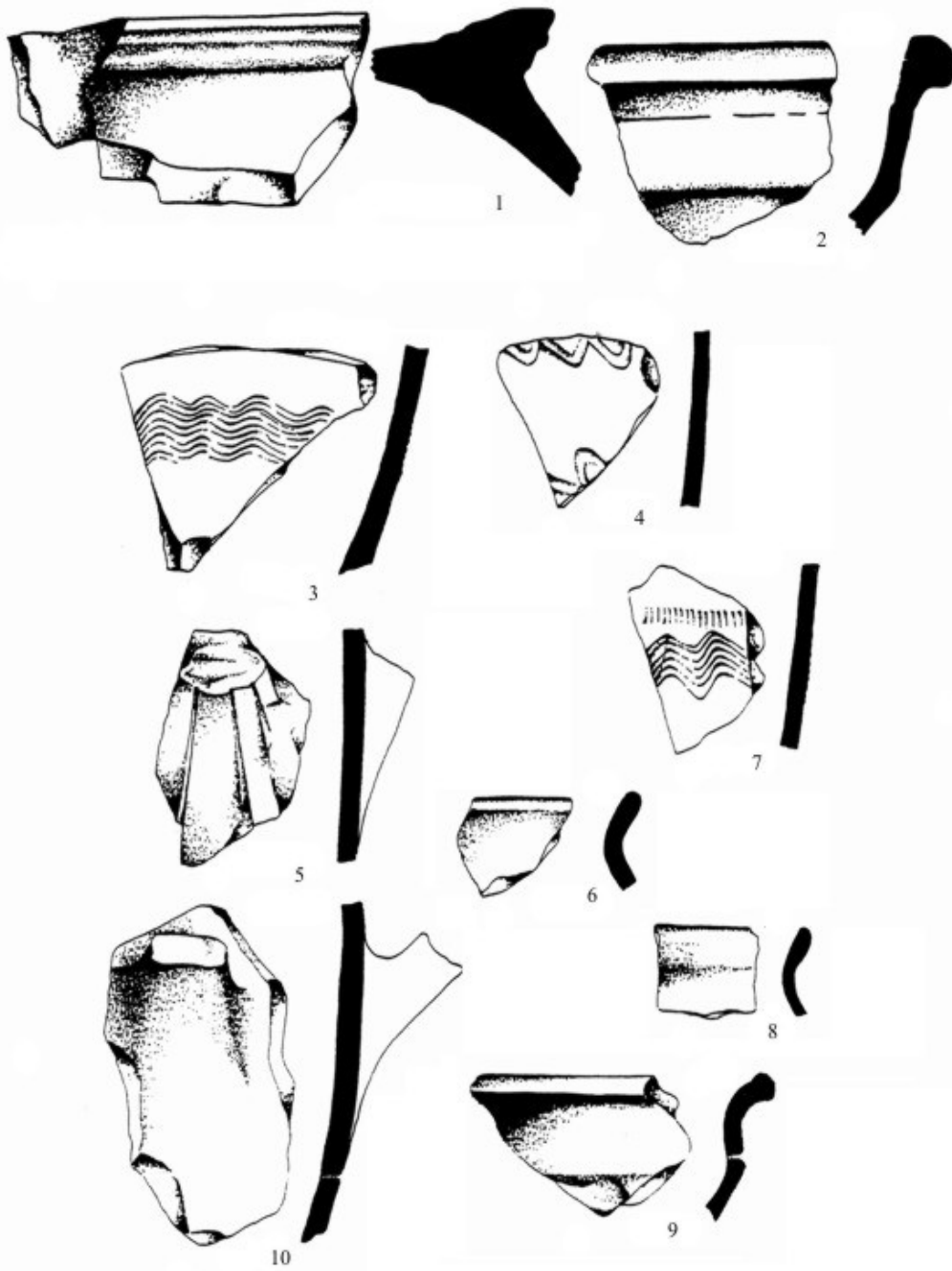
IV. Voivodeni: ceramică de culoare cărămizie, lucrată la roată (1-4)

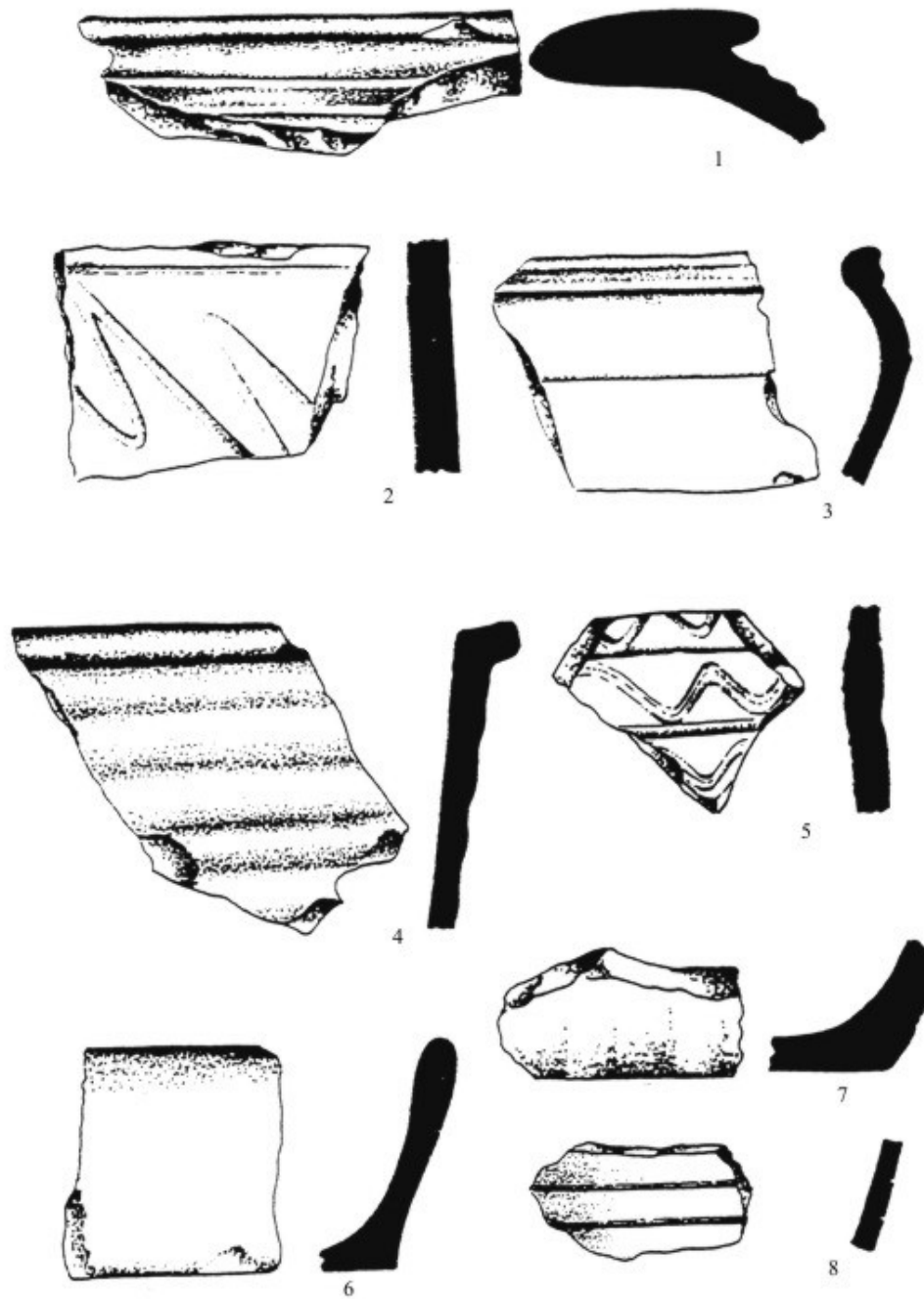
V. Ceramică la roată: Albești, "La Pod" (1-4), Vulcan I (5-13)

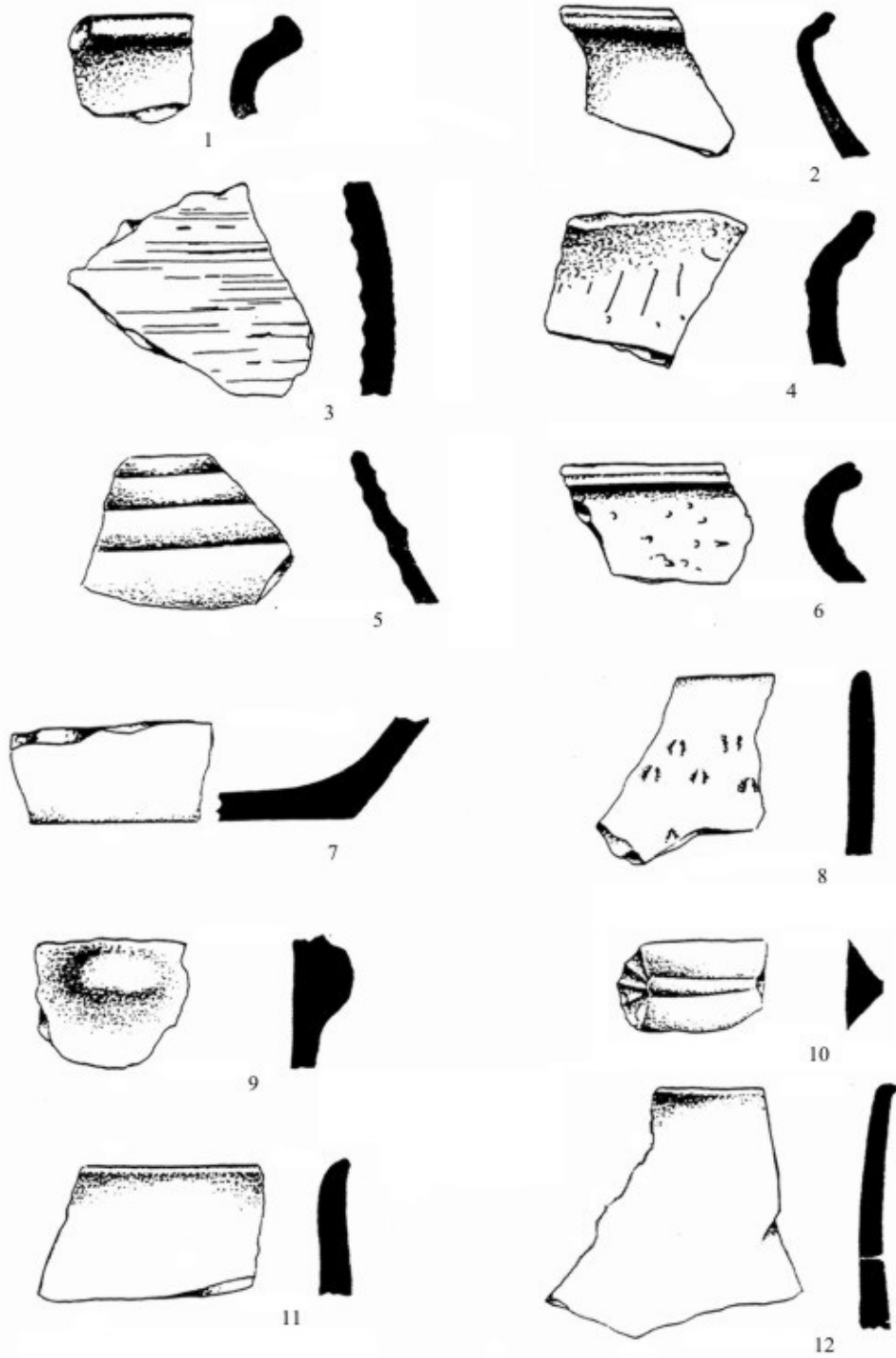
VI. Ceramică la roată: Archita, "Grădinile lui Schenker" (1-7)

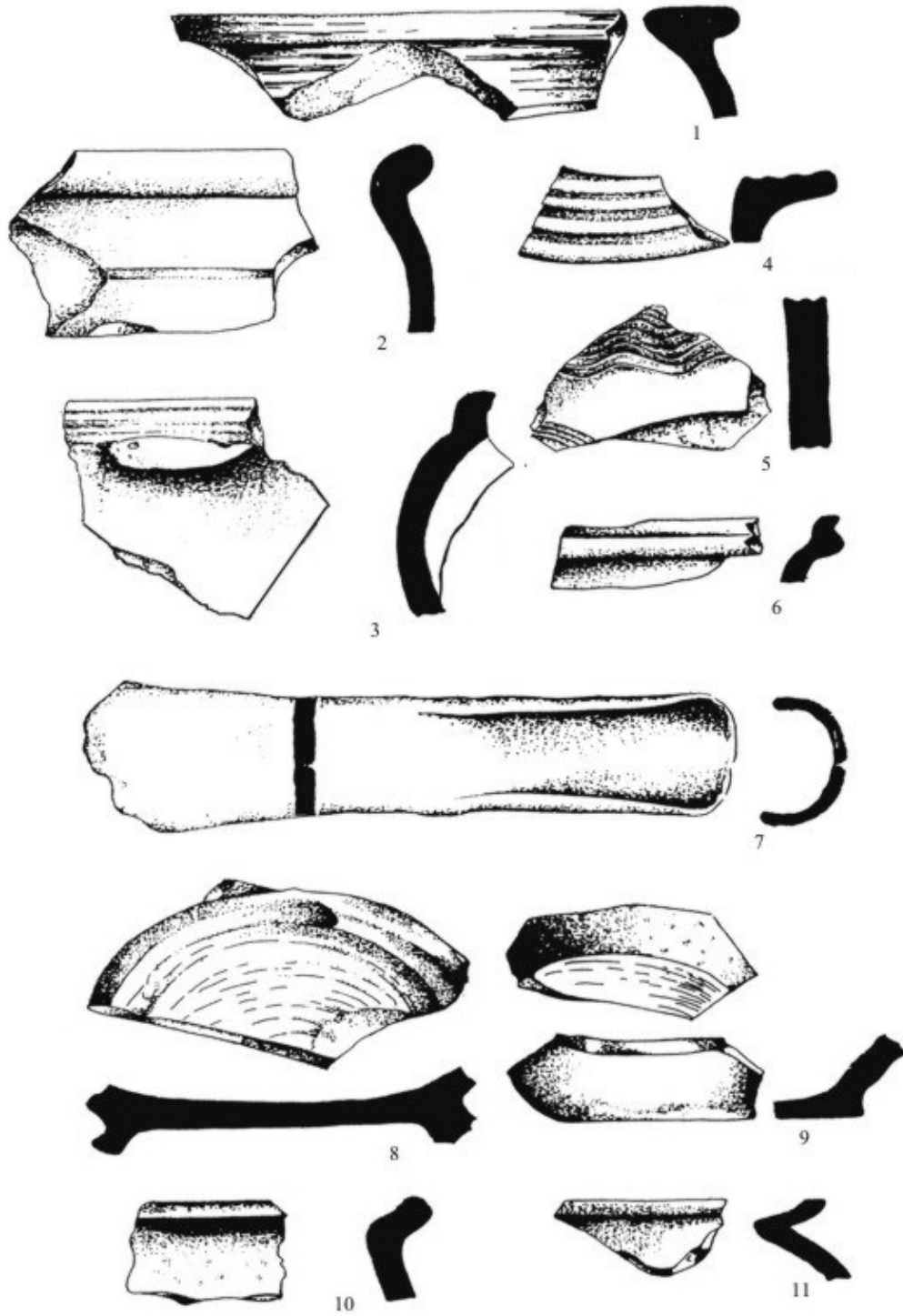
VII. Ceramică la roată: Saschiz, "Pârâul Etang" (1-10)

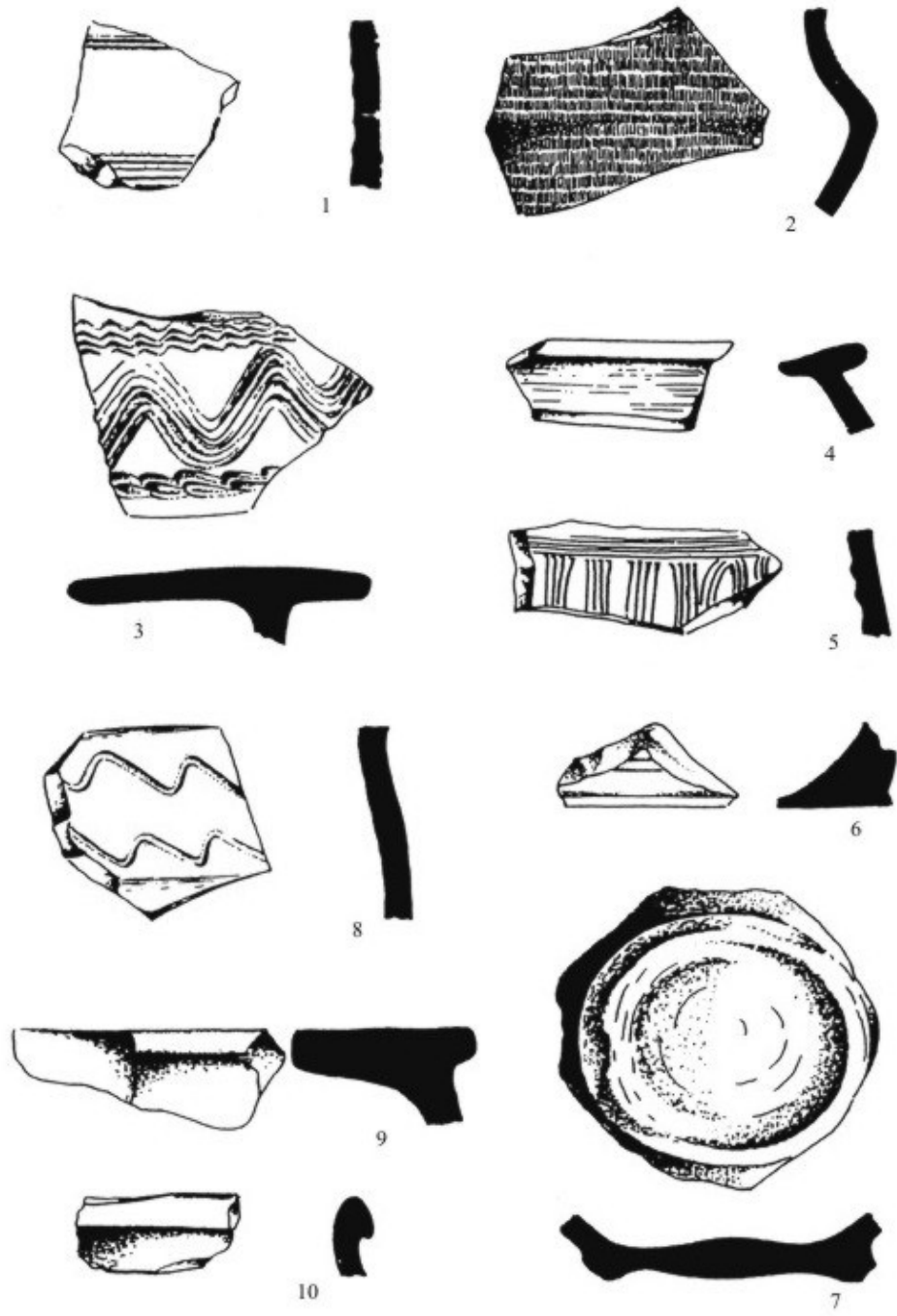
VIII. Ceramică la roată: Sighișoara, "Lângă Podmoale" (1-8)

IX. Stejăreni, "Poarta fânaței" (1-6); Șaeș, "La ieșirea din sat" (7-12)

X. Șaeș, "La ieșirea din sat" (1-7); "La Wosen" (8-11)

XI. Ceramică la roată: Vulcan II (1-10)